

ЛІТЕРАТУРА

1. Вермайер А. Современная интерпретация – конец музыкального текста / Андреас Вермайер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.opentextnn.ru/music/interpretation>
2. Куликова В. М. Художне мислення музиканта. Традиції та інновації / В.М. Куликова. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2007. – 131 с.
3. Монсенжон Б. Рихтер. Дневники-диалоги / Б. Монсежон. – М. : Классика-XXI, 2005. – 478 с.
4. Сидельников Л. С. Венок Шопену: сборник статей / Л. С. Сидельников. – М. : Музыка, 1989. – 276 с.
5. Сюта Б. О. Основы парамузикознания / Б. О. Сюта. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 158 с.
6. Eigeldinger J-J. Chopin Pianist and Teacher – as seen by his pupils / J-J. Eigeldinger. – Cambridge : Cambridge University Press, 1986. – 324 s.
7. Lippmann W. Public opinion / W. Lippmann. – New York, 1922. – 427 s.
8. Hamilton K. After the Golden Age. Romantic Pianism and Modern Performance / K. Hamilton. – New York : Oxford University Press, 2008. – 304 s.

УДК 371.132

С. М. МАЛОВІЧКО

**ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МУЗИКАНТІВ-ПЕДАГОГІВ
НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ
(НА МАТЕРІАЛІ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА)**

У статті проаналізовано наукові праці педагогів факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, які стосуються комплексної фахової підготовки майбутніх музикантів-педагогів. Звернено увагу на обов'язкові дисципліни – музичний інструмент, музично-теоретичні, музично-педагогічні дисципліни та сучасні комп'ютерні технології, які в цілому сприятимуть активізації отримання належних знань для майбутньої музично-педагогічної діяльності.

Ключові слова: факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, інструментальна підготовка, сучасні комп'ютерні технології, музичне мистецтво.

С. Н. МАЛОВИЧКО

**ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ МУЗЫКАНТОВ-
ПЕДАГОГОВ ТЕРНОПОЛЬЩИНЫ КОНЦА ХХ – НАЧАЛА ХХІ ВЕКА
(НА МАТЕРИАЛЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФАКУЛЬТЕТА ИСККУСТВ
ТЕРНОПОЛЬСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА
ИМЕНИ ВЛАДИМИРА ГНАТЮКА)**

В статье проанализированы научные труды педагогов факультета искусств Тернопольского национального педагогического университета им. Владимира Гнатюка, касающиеся комплексной профессиональной подготовки будущих музыкантов-педагогов. Обращено внимание на обязательные дисциплины – музыкальный инструмент, музыкально-теоретические, музыкально-педагогические дисциплины, а также современные компьютерные технологии,

которые в целом будут способствовать активизации получения надлежащих знаний для будущей музыкально-педагогической деятельности.

Ключевые слова: факультет искусств Тернопольского национального педагогического университета им. Владимира Гнатюка, инструментальная подготовка, современные компьютерные технологии, музыкальное искусство.

S. M. MALOVICHKO

**MAIN FEATURES OF PROFESSIONAL TEACHERS-MUSICIANS TRAINING IN
TERNOPIL REGION AT THE END OF XX – BEGINNING OF THE XXI CENTURY
(IT IS BASED ON THE ACTIVITIES THE FACULTY OF ARTS OF TERNOPIL NATIONAL
PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER VOLODYMYR HNATIUK)**

The article analyzes the scientific works of teachers of the Faculty of Arts of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk, which are related to complex professional training of future teachers-musicians.

In particular, there is attention paid on scientific foundation requirement of student teaching matter of the art profile in the institution of higher education, the systematic scope of studying material and a creation of the unified system of complete preparation of specialists in the field of musical and pedagogical education, which belongs to the most painful contemporary problems and relates to the requirement in development of a systematic and methodical complex of art education in general. Scientific works of scientists-musicians of Faculty of Arts of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk are the source knowledge base of research. There are O. Lazarevska, L. Protsiv, Z. Stelmashchuk, Ya. Toporivska, I. Sheremeta.

The article emphasizes the problem topicality, which is related to the regional coverage of the art training of future teachers-musicians, the requirement of orientation of contemporary music upbringing on the formation of the whole attitude to the music art, which is based on the social and artistic experience and shown throughout the human musical culture.

The aim of this article is the complex analysis of the art education, which is related to the training of future teachers-musicians in Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk in the context of contemporary art and cultural processes.

In the article there is the reasoning of the value of student instrumental training, where we can see the indication of professional-musician pedagogical culture on the way of instrumental preparation bases on the principles of individual oriented approach at the time of the subject-subjective creative relationship of teacher and student on individual lessons. There is the attention attracting into the importance of lecture courses of musical-theoretical disciplines, individual educational-research lessons in conditions of a credit-transfer system of education organization, which create preconditions for the planned development of that or another professional culture component, that is full realization of student creative possibilities through individually focused development of their skills, scientific research work creative activities. It should be noted that the received skills and abilities at the time of doing these tasks naturally expressed in the following teaching practice at school, which confirms the relevance and effectiveness of similar forms of work.

There is the approbation of modern computer technology effectiveness in process of complex professional preparation future musicians-teachers, in particular program adoption, which is associated with musical presentations. There is the underline of importance of professional-pedagogical training of future music teacher informatization, which should provide a sufficient degree of formation of its information culture; strengthen the effectiveness of the educational upbringing process on the principles of the new computer technologies; improve the control of future professionals training; activate scientific research and methodological work .

As a result, there we can see the approbation of importance of joint activity of teacher and student thanks to the pedagogical impact on the educational-upbringing process that should be professionally focused on the independent student's work during the formation of the professional culture of the future teacher of music.

In general, there is the demonstration of the priority of personality oriented organization of the educational-upbringing process in educational institution and in the off-hour student activity, which is the fundamental pedagogical condition and provides a two-sided process – the formation of professional musical culture on the one hand, and the fullest using of upbringing potential of music culture on the other hand.

Key words: *faculty of Arts Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk, musical training, advanced computer technology, musical arts.*

Потреба наукового обґрунтування сутності навчання студентів мистецького профілю у ВНЗ, систематизованого обсягу навчального матеріалу та утворення єдиної системи повноцінної підготовки фахівців у галузі музично-педагогічної освіти належить до наболілих сучасних проблем.

Помітний потенціал для формування професійної майстерності майбутнього музиканта-педагога та практичного його втілення включає мистецька освіта студентів ВНЗ, яка певною мірою набута на факультеті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Це особливо відчутно у працях місцевих викладачів, які досліджують мистецьку освіту майбутніх музикантів-педагогів.

Проблема підготовки майбутніх музикантів-педагогів, які навчаються в Тернопільському національному педагогічному університеті імені В. Гнатюка, до сьогодні ще недостатньо висвітлена у наукових працях. Лише деякі вчені-музиканти, що працюють у вищезазначеному навчальному закладі, частково порушували ці питання. Серед них: О. М. Лазаревська [1], Л. Й. Проців [3], З. М. Стельмашук [4], Я. В. Топорівська [5], І. В. Шеремета [6] та ін. На жаль, комплексне питання фахової підготовки майбутніх музикантів-педагогів ще недостатньо висвітлене у їхніх працях й тому потребує більш глибокого наукового осмислення.

Мета статті – зробити комплексний аналіз мистецької освіти, яка стосується підготовки майбутніх музикантів-педагогів у Тернопільському національному педагогічному університеті імені В. Гнатюка в контексті сучасних культурно-мистецьких процесів.

Сьогодні актуальною є проблема, яка стосується регіонального висвітлення мистецької підготовки майбутніх музикантів-педагогів (маємо на увазі факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка). Цей мистецький підрозділ є основним у здобутті музично-педагогічної професійної освіти на Тернопільщині і готує фахівців-музикантів протягом двадцяти останніх років. Він має відповідну навчально-методичну та наукову базу, яка з кожним роком стає більш системною і зорієнтованою на новітні методико-методологічні засади.

Сучасне музичне виховання базується на соціально-художньому досвіді й проявляється через музичну культуру людини.

Оволодіти специфікою професійної майстерності можливо тільки за допомогою комплексного аналізу – у поєднанні мистецтвознавчого, психологічного, методико-педагогічного підходів. Зокрема, доцент, кандидат психологічних наук О. Лазаревська [1] наголошує на необхідності формування особистості студента як всебічно освіченого, кваліфікованого музиканта-просвітителя, готового до виконання почесної ролі носія музичної культури. Підготовка до такої діяльності повинна розпочинатися з першого дня перебування студента в навчальному закладі та повинна здійснюватися за спеціальною програмою, яка удосконалюється в позааудиторний час. До такої підготовки студентів належать три види діяльності: гурткова, концертна і музично-просвітницька. Це необхідно для того, щоб ці три компоненти поєднувалися, виступали б у комплексі.

О. М. Лазаревська рекомендує використовувати основні складові підготовки студентів до музично-просвітницької діяльності: методологічна підготовленість і спеціальні заняття; методична підготовленість; культура мовлення; особисті якості пропагандиста музики. Підготовка до музично-просвітницької діяльності, за її баченням, повинна здійснюватися у процесі навчально-виховної роботи, включаючи індивідуальні форми навчання, лекційні курси музично-теоретичних дисциплін, заняття в наукових студентських гуртках тощо. Проте, на

думку О. М. Лазаревської, найсприятливіші умови створюються в процесі індивідуального навчання (спеціалізація, диригування, вокал), специфічною особливістю якого є виклад теоретичного матеріалу в тісному зв'язку з виконавською діяльністю студента, постійне спілкування студента і педагога.

Виходячи із вищенаведеного, ми вважаємо, що така послідовність у підготовці майбутнього музиканта-педагога є доцільною і ефективною.

Важливою складовою у підготовці майбутніх музикантів-педагогів є засвоєння сучасних комп'ютерних технологій, зокрема засвоєння програм, які пов'язані з музичними презентаціями. Цю проблему на факультеті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка досліджує викладач Я. В. Топорівська. Вона порушує питання удосконалення підготовки майбутнього фахівця музичного профілю з використанням комп'ютерних технологій у професійній діяльності майбутнього музиканта-педагога [5].

Автор відзначає, що інформатизація професійно-педагогічної підготовки майбутнього учителя музики повинна забезпечити достатній ступінь сформованості його інформаційної культури; посилити ефективність навчально-виховного процесу на засадах запровадження нових комп'ютерних технологій; вдосконалити керівництво підготовкою майбутніх фахівців; активізувати наукові дослідження та методичну роботу.

Однією з визначальних проблем, пов'язаних із застосуванням комп'ютерних технологій в підготовці майбутніх учителів музики, Я. Топорівська вбачає брак стандартизованих програм для повноцінного забезпечення навчального процесу, позаяк тільки у сукупності з програмним забезпеченням технічні засоби можна називати навчальним. Тому при застосуванні комп'ютерних технологій завданням першочергового значення є вибір високоякісного програмного забезпечення, яке можна інтегрувати в навчальний процес.

На факультеті мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка проводиться науково-дослідницька робота, пов'язана з розробленням та використанням комп'ютеризованого курсу «Музика». Під час підготовки цієї програми були поставлені завдання: оптимально удосконалити творчі резерви і можливості студентів новітніми засобами комп'ютерних технологій; створити умови для підвищення доброякісного музичного навчання, виховання й розвитку особистості; забезпечувати продуктивне перетворення змісту навчального процесу. Їхнє вирішення дасть можливість більш ефективно опрацювати навчальний матеріал, який буде цікавішим, захоплюючим і наочним. Усе вищезазначене дає привід констатувати, що новітні комп'ютерні технології стануть ефективним засобом у подачі й засвоєнні матеріалу.

Питання інструментальної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва досліджує З. Стельмащук [4]. Він вважає, що педагогічна культура професіонала-музиканта в ході інструментальної підготовки базується на засадах особистісно орієнтованого підходу під час суб'єкт-суб'єктних творчих взаємовідносин викладача та студента на індивідуальних заняттях. Провідними методами цих суб'єкт-суб'єктних творчих взаємовідносин автор відзначає такі: педагогічне діагностування задля вияву креативних здібностей студента-інструменталіста; творча співпраця педагога і студента, яка передбачає формування педагогічної культури виконавця на підставі розвитку його музичності; подвижницька праця і висока професійна відповідальність вчителя на ґрунті розвитку його музичних даних; утворення сприятливих умов і психологічного спілкування протягом усього навчально-виховного процесу на засадах особистісно-орієнтованого підходу.

З. Стельмащук стверджує, що перелічені чинники постають і поглиблюються за принципом логічної і художньо виправданого систематичності протягом усього періоду навчання гри на музичному інструменті. В цілому увесь навчальний матеріал, усі види роботи в класі індивідуальних занять (аудиторна, самостійна, проходження педагогічної виконавської практики в ході кредитно-трансферної системи навчання, практикум шкільного репертуару, виступи на естраді) необхідно поділити на системні блоки (модулі, змістові модулі) з належною кількістю кредитів (залікових кредитів) на кожний навчальний семестр.

На факультеті мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка важливою складовою фахової підготовки майбутніх музикантів-педагогів є музична педагогіка. Цю проблему досліджує доцент, канди-

дат педагогічних наук Л. Проців, яка вважає актуальним «...вдосконалення професійної освіти майбутніх вчителів мистецьких дисциплін в контексті вимог Болонського процесу» [3, с. 53]. Зокрема, в Інституті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка протягом тривалого часу вивчаються курси «Музична педагогіка» та «Історія української музичної педагогіки», які включені до навчального плану професійної підготовки майбутніх учителів музики (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»). Ці курси належать до професійної науково-педагогічної підготовки (спеціальність «музична педагогіка та виховання») і є логічним продовженням вивчення студентами загальнопедагогічних дисциплін, таких, як «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Основи педагогічної майстерності». Л. Проців зазначає, що такі дисципліни, як «Музична педагогіка» та «Історія української музичної педагогіки» вивчаються з опорою на знання з філософії, психології, естетики, теоретичного та історичного музикознавства, методики музичного виховання тощо. Тому можна стверджувати, що завдання курсів полягають у підготовці майбутніх музикантів-педагогів шляхом вивчення історії вітчизняної музичної педагогіки, принципів і закономірностей сучасної мистецької освіти, розвитку самостійності, творчої активності, загальної та професійної компетентності і побудовані на принципах наступності та неперервності музично-педагогічної підготовки, як необхідної умови вдосконалення професійної освіти у контексті вимог Болонського процесу.

Невід'ємною складовою комплексної фахової підготовки майбутніх музикантів-педагогів є підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань з музично-теоретичних дисциплін, які пропонує І. В. Шеремета: «... проблема формування професійної культури є багатоаспектною і може досліджуватись на різних рівнях. Особливо ж значний потенціал у формуванні фахової культури майбутнього вчителя музики займають індивідуальні навчально-дослідні завдання в умовах кредитно-трансферної системи організації навчання, які створюють передумови до планомірного розвитку тієї чи іншої складової професійної культури» [6, с. 74]. Згідно з «Положенням про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців», індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є одним із видів фахової підготовки – «...форми організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для повної реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність» [2, с. 24].

Запропоновані ІНДЗ з музично-теоретичних дисциплін сприяють удосконаленню та поглибленню творчо-імпровізаційного музичного мислення, розумової культури студентів. Отримані під час виконання цих завдань уміння та навички природно виражаються в наступній педагогічній практиці у школі, що підтверджує актуальність й ефективність аналогічних форм роботи.

Отже, як показав аналіз наукових праць викладачів факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка, можна констатувати, що професійно орієнтована підготовка майбутніх музикантів-педагогів сприятиме оволодінню музичної культури майбутніх спеціалістів. Вона також побудована на спільній діяльності педагога та студента і зорієнтована на самостійну роботу студента. Таким чином, особистісно орієнтована організація навчально-виховного процесу у цьому навчальному закладі та позааудиторна діяльність студентів є основоположною педагогічною умовою й забезпечує двобічний процес – формування професійної музичної культури, з одного боку, та найповніше використання виховного потенціалу музичної культури, з іншого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лазаревська О. М. Підготовка студентів до музично-просвітницької діяльності / О. Лазаревська // Початкова школа. – Київ, 1989. – № 7. – С. 54–55.
2. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 48 с.
3. Проців Л. Й. Музична педагогіка в системі професійної мистецької освіти / Лілія Проців // Наукові записки ТНПУ. Серія : педагогіка. – 2006. – № 7. – С. 52–55.
4. Стельмащук З. М. Інструментальна підготовка як складова формування педагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі кре-

- дитно-трансферної системи навчання / З. Стельмашук // Формування професійної культури вчителя в контексті інтеграції України в європейський освітній простір : регіон. наук.-практ. семінар, 22–23 трав. 2007 р. – Тернопіль, 2007. – С. 75–77.
5. Топорівська Я. Можливості використання комп'ютерних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя музики / Я. Топорівська // Наукові записки ТНПУ. Серія : педагогіка. – 2009. – Вип. 2. – С. 53–58.
 6. Шеремета І. В. Індивідуальні навчально-дослідні завдання з музично-теоретичних дисциплін як засіб формування професійної культури майбутнього вчителя музики / І. Шеремета // Формування професійної культури вчителя в контексті інтеграції України в європейський освітній простір : регіон. наук.-практ. семінар, 22–23 трав. 2007 р. – Тернопіль, 2007. – С. 72–74.

УДК 78.087.681 : 37.018.54.092.33 (477)

М. М. КАМІНСЬКА

**ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ВОКАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ
У ЛЬВІВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ ХОРОВІЙ ШКОЛІ ТА НАРОДНІЙ ХОРОВІЙ КАПЕЛІ
ХЛОПЧИКІВ ТА ЧОЛОВІКІВ «ДУДАРИК»**

У статті досліджено особливості репетиційної та концертної діяльності Львівської державної хорової школи та народної хорової капели хлопчиків та чоловіків «Дударик» під керівництвом Миколи Кацала. Розглянуто методичні засади як виховної, так і вокально-хорової роботи в колективі. Охарактеризовано основні напрями діяльності найвідомішого дитячого хорового колективу Львова.

Ключові слова: дитячий хор, методика, спів, репертуар.

М. М. КАМИНСКАЯ

**ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПРОБЛЕМ ВОКАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ
ВО ЛЬВОВСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ХОРОВОЙ ШКОЛЕ И НАРОДНОЙ ХОРОВОЙ
КАПЕЛЛЕ МАЛЬЧИКОВ И МУЖЧИН «ДУДАРИК»**

В статье исследованы особенности репетиционной и концертной деятельности Львовской государственной хоровой школы и народной хоровой капеллы мальчиков и мужчин «Дударик» под руководством Николая Кацала. Рассмотрены методические основы как воспитательной, так и вокально-хоровой работы в коллективе. Охарактеризованы основные направления деятельности самого известного детского хорового коллектива Львова.

Ключевые слова: детский хор, методика, пение, репертуар.

М. М. KAMINSKA

**HISTORICAL ANALYSIS OF PROBLEMS VOCAL EDUCATION IN LVIV STATE CHOIR
SCHOOL AND FOLK CHOIR BOYS AND MEN «DUDARYK»**

This article is devoted to the vocal education at Lviv State School choir and folk choir «Dudaryk».

A great attention is paid to choral singing, as the choral singing, which combines the unity of word and music sound contributes significantly to the aesthetic education of singers as well as meet their needs in the creation of new spiritual values.